

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 278/2021-49

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou URBAN STEINECKER GAŠPAREC BOŠANSKÝ, s. r. o., Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDR. Ondrej Urban, MBA, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Tost/15/2021 z 29. marca 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 9 ods. 1, 3 a 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2Tost/15/2021 z 29. marca 2021. Napadnuté uznesenie navrhuje zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň sťažovateľ navrhol priznať mu primerané finančné zadostučinenie a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením vyšetrovateľa Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru (ďalej len „vyšetrovateľ“) pod ČVS: PPZ-23/NKA-BA2-2021 z 11. marca 2021 vznesené obvinenie pre zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 a 2 Trestného zákona, za zločin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 140 písm. a) Trestného zákona a za prečin ohrozenia dôvernej skutočnosti a vyhradenej skutočnosti podľa § 353 ods. 1 Trestného zákona, ktorých sa mal dopustiť ako riaditeľ Slovenskej informačnej služby.

3. Na návrh prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) č. k. VII/1 Gv 5/21/1000-8 z 12. marca 2021 bol sťažovateľ uznesením Špecializovaného trestného súdu v Pezinku (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) č. k. I Tp/13/2021 zo 14. marca 2021 vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. Zároveň špecializovaný trestný súd žiadosť sťažovateľa o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

4. O sťažnosti sťažovateľa proti prvostupňovému rozhodnutiu z 12. marca 2021 rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením z 29. marca 2021 tak, že podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku uznesenie špecializovaného trestného súdu zrušil a sám vzal sťažovateľa do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Najvyšší súd zároveň zamietol žiadosť sťažovateľa o nahradenie väzby či už prevzatím záruky dôveryhodnou osobou podľa § 80 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, alebo písomným sľubom podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, prípadne dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Napokon najvyšší zamietol aj žiadosť sťažovateľa o nahradenie väzby ponúknutou peňažnou zárukou podľa § 81 ods. 1 Trestného poriadku.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu považuje za nezákonné a ústavne nekonformné, pretože je v rozpore s platnou právnou úpravou, s rozhodovacou súdnou praxou najvyšších súdnych inštancií a všeobecne uznávanou rozhodovacou teóriou, ako aj s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), čo sťažovateľ vníma ako extrémne a enormne citelný zásah do jeho práva na osobnú slobodu a na prístup k súdnej moci a materiálnemu vyjadreniu spravodlivosti.

6. Zároveň sťažovateľ tvrdí, že týmto uznesením došlo aj k porušeniu jeho práva na riadne, zrozumiteľné a právne presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

7. Najvyšší súd podľa sťažovateľa vôbec neskúmal po materiálnej stránke z ústavnoprávneho hľadiska správnosť a tým ani zákonnosť, a preto ani ústavnú konformnosť výrokov uznesenia špecializovaného trestného súdu. Prieskum prvostupňového rozhodnutia najvyšším súdom sťažovateľ považuje za formálny a povrchný, pri ktorom sa relevantne nevysporiadal so sťažnostnými námietkami. Najvyšší súd podľa sťažovateľa dospel k vecne a právne nesprávnemu záveru o naplnení materiálnej podmienky väzby spočívajúcej v existencii dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu sťažovateľom, ktoré by malo oporu v zabezpečených dôkazoch, pretože v čase rozhodovania o osobnej slobode sťažovateľa neexistovali žiadne tomu nasvedčujúce procesne použiteľné dôkazy a takéto podozrenie nevyplývalo ani zo zisteného skutkového stavu vyplývajúceho z procesne nepoužiteľných dôkazov. Zásadné skutkové rozpory zostali podľa sťažovateľa najvyšším súdom nepovšimnuté napriek tomu, že rozptyľujú podozrenie zo spáchania trestného činu kladeného mu za vinu.

8. Tvrdenie najvyššieho súdu o existencii materiálnej podmienky väzby, ktorou je dôvodné podozrenie zo spáchania trestnej činnosti sťažovateľom, je podľa názoru sťažovateľa absolútne

svojvoľné, arbitrárne a pre neexistenciu relevantného odôvodnenia a nedostatok odpovedí na zásadné otázky úplne nepreskúmateľné.

9. Za ústavne neakceptovateľný sťažovateľ považuje názor najvyššieho súdu, že nebolo jeho povinnosťou skúmať a vyhodnocovať procesnú použiteľnosť vykonaných dôkazov, ktoré boli podkladom uznesenia o väzbe. Je presvedčený, že sudca pre prípravné konanie, ako aj sťažnostný súd aj keď nehodnotia dôkazy s konečnou platnosťou, napriek tomu sa musia dôsledne zaoberať kvalitou (procesnou použiteľnosťou) dôkazov produkovaných v prípravnom konaní, ktoré sú jednak podkladom uznesenia o vznesení obvinenia, ako aj podkladom na rozhodnutie o väzbe obvineného.

10. Najvyšší súd podľa sťažovateľa pri rozhodovaní o jeho väzbe nemohol ignorovať porušenie § 119 ods. 3 Trestného poriadku v spojení s § 2 ods. 12 Trestného poriadku, pretože ak sú dôkazy produkované v prípravnom konaní nezákonné (evidentne procesne nepoužiteľné), tak rozhodnutie o väzbe majúce podklad výlučne v takýchto dôkazoch nemôže byť zákonné a tým ani ústavne súladné.

11. Podľa sťažovateľa výsluchy svedkov, na základe ktorých mu bolo vznesené obvinenie a následne konajúcimi všeobecnými súdmi rozhodnuté o jeho vzatí do väzby, boli vykonané v hrubom rozpore so zákazom výsluchu svedka podľa § 129 ods. 2 Trestného poriadku, pretože ani jeden zo svedkov (tzv. kajúcnikov) nebol zákonom predpísaným spôsobom oslobodený od povinnosti mlčanlivosti podľa zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane utajovaných skutočností“) a ani podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Slovenskej informačnej službe“) a tieto, ako tvrdí sťažovateľ, nezákonné dôkazy ani po skutkovej stránke nezakladajú dôvodené podozrenie, že skutok spáchal on, pretože z nich vyplývajú také zásadné skutkové rozpory, ktoré vylučujú, aby sa taký skutok vôbec stal.

12. Sťažovateľ je presvedčený, že súd (v tomto prípade najvyšší súd) nesmie pri rozhodovaní o väzbe vychádzať iba formálne z uznesenia o vznesení obvinenia, ale musí skúmať a hodnotiť dôkazy, ktoré viedli k vzneseniu obvinenia aj z procesnoprávnej stránky, a všetky dôkazy, ktoré boli vykonané v rozpore s Trestným poriadkom, musia byť vylúčené z podkladu toho-ktorého rozhodnutia, preto súd rozhodujúci o väzbe na tieto nemôže prihliadať. Rozhodnutie o väzbe nemôže byť založené na nezákonných a procesne nepoužiteľných dôkazoch. Podľa názoru sťažovateľa ak obsahom vykonaného dokazovania sú len dôkazy vykonané v rozpore s Trestným poriadkom, potom z vykonaného dokazovania reálne nevyplýva nič, a preto nemôže byť naplnená existencia kvalifikovaného a dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu.

13. Najvyššiemu súdu sťažovateľ vytýka, že neskúmal, či boli svedkovia pred ich výpoveďou zbavení povinnosti mlčanlivosti, a teda nevenoval pozornosť zákonosti a procesnej použiteľnosti tohto dôkazného materiálu. Z tohto dôvodu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sťažovateľ považuje za svojvoľné, arbitrárne a nepreskúmateľné, a tak ako celok nezákonné a ústavne nekonformné.

14. Za nezákonné označil sťažovateľ už aj uznesenie o začatí trestného stíhania v jeho trestnej veci a o vznesení mu obvinenia, keďže aj tieto boli vydané na základe informácií získaných nezákonne

od osôb majúcich povinnosť zachovávať mlčanlivosť, ktorej neboli spôsobom upraveným v zákone zbavení.

15. Sťažovateľ tvrdí, že je absolútne nesprávny právny názor vyšetrovateľa, prokurátora a konajúcich súdov, že na túto vec je aplikovateľné ustanovenie § 4 ods. 1 písm. b) zákona o ochrane utajovaných skutočností, podľa ktorého utajovanou skutočnosťou nemôže byť informácia o trestnej činnosti verejných činiteľov, pretože svedkovia boli viazaní povinnosťou mlčanlivosti v zmysle § 23 ods. 1 zákona o Slovenskej informačnej službe, podľa ktorého príslušníci a každý, kto plní úlohy na základe tohto zákona, sú povinní zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli v súvislosti s činnosťou informačnej služby a ktoré v záujme fyzických alebo právnických osôb majú zostať utajené. Tejto povinnosti ich podľa § 23 ods. 2 zákona o Slovenskej informačnej službe na žiadosť orgánov činných v trestnom konaní môže zbaviť iba riaditeľ, čo sa v tomto prípade nestalo a je neprípustné, aby povinnosť mlčanlivosti bola orgánmi činnými v trestnom konaní obchádzaná podľa sťažovateľa účelovým výkladom § 4 ods. 1 písm. b) zákona o ochrane utajovaných skutočností. Navyše, podľa sťažovateľa skutočnosti, ktoré boli predmetom výsluchu svedkov, boli širšie než len údajná trestná činnosť verejného činiteľa. Zastáva názor, že nie je možné oddeľovať informácie týkajúce sa údajnej trestnej činnosti od informácií, ktoré sú „kryté“ povinnosťou mlčanlivosti podľa zákona o Slovenskej informačnej službe, pretože tieto informácie sú integrálne späté a tak ani svedkovia a ani obvinení nemohli vypovedať ku skutku, ktorý je predmetom obvinenia bez toho, aby vynechali informácie, ktoré získali ako príslušníci Slovenskej informačnej služby a o ktorých sú povinní zachovávať bezvýnimočnú mlčanlivosť. Pritom podľa sťažovateľa povinnosť mlčanlivosti podľa § 23 zákona o Slovenskej informačnej službe a povinnosť mlčanlivosti podľa zákona o ochrane utajovaných skutočností sú samostatné a nezávislé od seba, ktoré musia byť rešpektované orgánmi činnými v trestnom konaní.

16. Sťažovateľ poukázal aj na skutočnosť, že aj on sám mal byť zbavený povinnosti zachovávať mlčanlivosť tak podľa zákona o Slovenskej informačnej službe, ako aj podľa zákona o ochrane utajovaných skutočností, a to z dôvodu, že pre účinné uplatnenie svojho práva na obhajobu musí v širšom kontexte opísať rozhodujúce skutočnosti, ktoré sú služobným tajomstvom a utajovanými skutočnosťami.

17. Porušenie práva na obhajobu, na spravodlivý súdny proces a na súdnu ochranu sťažovateľ vidí v tom, že vyšetrovateľ pri výsluchu svedka svojvoľne bez akéhokoľvek objektívneho dôvodu nezabezpečil zbavenie povinnosti mlčanlivosti svedka a následne obmedzil predmet výsluchu svedka výlučne na okolnosti, ktoré svedčia iba v neprospech obvineného.

18. V ďalšom sťažovateľ prezentoval názor, že na osoby, ktoré boli ako svedkovia v jeho trestnej veci vypočutí, sa nemôže vzťahovať výnimka zo zákazu výsluchu svedka podľa § 129 ods. 3 Trestného poriadku, pretože aj oni boli páchatelmi vyšetrovanej korupčnej trestnej činnosti a *de iure* sú obvinenými, ktorí majú dočasne odložené vznesenie obvinenia a teda nie svedkami.

19. Sťažovateľ zdôraznil, že v jeho veci niet iných dôkazov než výpovede dvoch svedkov – tzv. kajúcnikov – a teda niet žiadneho dôkazu, ktorým by tieto výpovede mohli byť verifikované.

20. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukázal na viaceré skutkové okolnosti prípadu vyplývajúce aj z utajovanej prílohy vyšetrovacieho spisu, ktoré vylučovali spáchanie skutku, pre ktorý je stíhaný, a poznamenal, že najvyšší súd sa nezaoberal obsahom tejto prílohy, ktorá na rozdiel

od svedeckých výpovedí „*kajúcnikov*“ obsahovala objektívne, nesporné a nepochybné fakty preukazujúce nepravdivosť výpovedí svedkov, ktoré sťažovateľ považoval za vzájomne vnútorne rozporné.

21. Najvyšší súd podľa sťažovateľa vychádzal výlučne z uznesenia o vznesení obvinenia a prijal skutkové závery, ktoré nemali žiaden podklad vo vykonanom dokazovaní.

22. Ako nedostatočné sťažovateľ vníma aj odôvodnenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vo vzťahu k existencii dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, pretože podľa jeho názoru niet žiadnych konkrétnych skutočností, ktoré by odôvodňovali obavu z jeho kolúzneho konania. Odôvodnenie tejto obavy zo strany najvyššieho súdu je neurčité, všeobecné, formálne a abstraktné, keď najvyšší súd netvrdí nič iné okrem toho, že by sa sťažovateľ mohol snažiť ovplyvňovať priebeh trestného konania, aby vo svojej veci dosiahol čo najpriaznivejší výsledok, a to aj ovplyvňovaním svedkov, ktorých je potrebné vypočuť. Sťažovateľ tvrdí, že orgány činné v trestnom konaní mali eliminovať prípadný kolúzny dôvod jeho väzby včasným (t. j. hneď po vznesení obvinenia sťažovateľa) vypočutím osôb, ktoré sa mohli k predmetnému skutku relevantne vyjadriť (vrátane sťažovateľa sú to štyri osoby) a neexistoval by tak žiaden dôvod väzby, ktorá je v jeho prípade, ako to tvrdí, účelovo „*vykonštruovaná*“ zo strany orgánov činných v trestnom konaní.

23. Sťažovateľ zhrnul, že najvyšší súd vo svojom rozhodnutí na podstatné námietky nedal žiadnu logickú, presvedčivú a právne zdôvodniteľnú odpoveď. Nevysporiadal sa s neexistenciou dôvodného a kvalifikovaného podozrenia zo spáchania trestného činu, s neexistenciou dôvodov kolúznej väzby ani s neexistenciou zákonných a procesne použiteľných dôkazov preukazujúcich materiálny predpoklad vnesenia obvinenia sťažovateľovi a jeho vzatia do väzby.

24. Podľa sťažovateľa najvyšší súd neodpovedal ani na najpodstatnejšie okolnosti vo vzťahu k predmetu konania a úplne ignoroval skutočnosti svedčiace v prospech sťažovateľa, ktoré vyplynuli z jeho výpovede. Za nesprávny považuje postup prvostupňového súdu, ktorý pred začatím výsluchu „*ubezpečoval*“ sťažovateľa, že predmetom výsluchu nebude riešenie utajovaných skutočností a na druhej strane sudca špecializovaného trestného súdu uviedol, že časť výpovede, „*ktorá by mohla byť chápaná ako výpoveď k utajovaným skutočnostiam*“, nebude vôbec hodnotiť. K tomu sa najvyšší súd v napadnutom uznesení podľa sťažovateľa nijakým ústavne konformným spôsobom nevyjadril, čím konal svojvoľne a ústavne nekonformne.

25. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľ namieta neprimeranú dĺžku trvania konania o jeho väzbe, keď k obmedzeniu jeho osobnej slobody došlo 11. marca 2021, návrh na vzatie do väzby bol prokurátorom podaný 12. marca 2021 a konečné rozhodnutie – napadnuté uznesenie najvyššieho súdu – mu bolo doručené 22. apríla 2021. Celkovo tak doba konania predstavuje 43 dní.

26. Nedostatočne je podľa sťažovateľa odôvodnené uznesenie najvyššieho súdu aj v časti požadovaného (navrhovaného) nahradenia väzby miernejšími inštitútmi upravenými Trestným poriadkom a najvyšším súdom uvádzané dôvody nemožnosti nahradenia väzby považuje sťažovateľ za neprijateľné a ústavne nesúladne. Sťažovateľ je toho názoru, že väzba v jeho prípade po zohľadnení individuálnych okolností prejednávanej trestnej veci a najmä osobných pomerov nebola a stále nie je nevyhnutná a účel trestného konania, ako aj účel väzby je nepochybné možné dosiahnuť inak, a to konkrétne ponúknutými alternatívnymi zárukami za nahradenie väzby.

27. Pochybenie všeobecných súdov v konaní o väzbe sťažovateľ badal aj v absencii výrokov týkajúcich sa jeho návrhu nahradenia väzby monitorovaním prostredníctvom elektronického zariadenia, ako aj návrhu nahradenia väzby peňažnou zárukou vo výške podľa úvahy súdu prevyšujúcej sumu 60 000 eur, čím *de iure* o týchto návrhoch nebolo vôbec rozhodnuté. Špecializovanému trestnému súdu sťažovateľ takisto vytkol nepredvolanie a nevypočutie dôveryhodných osôb ponúkajúcich záruku za ďalšie správanie sťažovateľa.

28. Napokon sťažovateľ v ústavnej sťažnosti spochybňuje správnosť postupu vyšetrovateľa, ktorý predchádzal začatiu trestného stíhania, keď namiesto trestného oznámenia vyšetrovateľ spísal úradný záznam o skutočnostiach uvádzaných konkrétnou osobou (neskôr svedkom v danej trestnej veci) o podozrení z trestnej činnosti sťažovateľa. Navyše, tento úradný záznam bol napísaný pod spisovou značkou vyšetrovania, ktoré v danom čase (spísania úradného záznamu) ešte neprebiehalo. Za chybný postup vyšetrovateľa sťažovateľ považoval aj neopodstatnene oneskorené vznesenie mu obvinenia (11. marca 2021), čo spôsobilo, že od začatia trestného stíhania (22. januára 2021) do jeho obvinenia bol úplne vylúčený z procesu dokazovania a nemal žiadnu procesnú možnosť uplatniť svoje zákonné a ústavne garantované právo na obhajobu, a to napriek tomu, že od počiatku bolo zrejmé, že dokazovanie po začatí trestného stíhania bolo vykonávané práve proti nemu.

29. Za hrubé porušenie práva na spravodlivý súdny proces, práva na obhajobu a základného práva na inú právnu ochranu sťažovateľ považoval aj „*diferencovaný*“ postup vyšetrovateľa, keď pri všetkých štyroch osobách – údajných páchatel'och – rovnako podozrivých zo spáchania trestného činu na podklade tých istých skutočností tvrdených jednou z nich do úradného záznamu, si vyšetrovateľ dvoch údajných páchatel'ov svojvoľne prioritne vybral za svedkov a dvoch údajných páchatel'ov si vopred a „*selektívne*“ vybral za obvinených. Podľa sťažovateľa osoby podozrivé zo spáchania trestného činu nemôžu byť nikdy vypočúvané ako svedkovia, keďže ich hmotnoprávne postavenie je od hmotnoprávneho postavenia svedka zásadne odlišné. Výpoveď osoby už vopred podozrivej zo spáchania trestného činu, vykonaná v procesnom postavení svedka, je od počiatku jej vykonania absolútne procesne nepoužiteľná. Sťažovateľ tvrdí, že v čase výsluchov osôb usvedčujúcich sťažovateľa z trestnej činnosti tieto nemali hmotnoprávny ani procesnoprávny status svedka, ale mali status dôvodne podozrivej osoby z trestného činu, preto z materiálneho hľadiska mali byť obvinenými. Sťažovateľ konštatoval, že v konečnom dôsledku môže dôjsť k situácii, že „kajúcnici“ budú použítí na odsúdenie sťažovateľa, avšak sami nikdy nebudú odsúdení, pretože ich odsúdenie úplne závisí od ich vlastnej vôle, keďže niet žiadnych iných dôkazov, ktoré by dokazovali ich vinu, okrem ich výpovedí, ktoré urobili ako svedkovia a ktoré teda nebudú proti nim po tom, ako pominú dôvody dočasného odloženia vznesenia obvinenia, a po tom, ako bude „kajúcnikom“ postupom podľa § 205 ods. 3 v spojení s § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie vzhľadom na zmenu ich procesného postavenia, nikdy použiteľné, pretože sa zmení procesné postavenie „kajúcnikov“ zo svedkov na obvinených.

30. Najvyššiemu súdu sťažovateľ vytýka, že sa týmto pochybeniami vyšetrovateľa pri rozhodovaní o jeho väzbe vôbec nezaoberal.

31. Sťažovateľ vyslovil podozrenie, že dochádza k manipulácii vo vyšetrovaní mediálne exponovaných káuz, kde vystupujú ním menovaní „kajúcnici“ a celý tento proces vyšetrovania je koordinovaný vyšetrovateľmi Národnej kriminálnej agentúry Policajného zboru a aprobovaný

prokurátormi Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, keď začatie trestných stíhaní predchádza žiadosť „kajúcnikov“ o spoluprácu, na čo nadväzuje neformálny pohovor zachytený do úradného záznamu spísaného s tým-ktorým „kajúcnikom“ a následne sa začína trestné stíhanie, kde páchatelia trestnej činnosti („kajúcnici“) sú v rozpore so základnými princípmi a v rozpore so základnými zásadami trestného konania vypočúvaní ako svedkovia a kde je vopred dohodnuté, ktoré osoby budú obvinené a stíhané väzobne, pričom kajúcnici sú si v zmysle dohody s orgánmi činnými v trestnom konaní vopred vedomí toho, že za svoju trestnú činnosť nebudú vôbec stíhaní alebo im po „*starostlivom vyhodnotení dokazovania*“ budú uložené podmienené tresty, tak ako je to v tomto prípade.

32. Takýto spôsob vedenia trestného stíhania a postup vyúsťujúci do kolúznej väzby sťažovateľa je absolútne neprípustný, nezákonný a ústavne nesúladný. V materiálnom právnom štáte je nemožné, aby bola ktorákoľvek osoba väznená v kolúznej väzby iba na základe rozporuplných a procesne nepoužiteľných výpovedí dvoch „kajúcnikov“, ktoré nie sú žiadnym spôsobom verifikované.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

33. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru a čl. 9 ods. 1, 3 a 4 paktu uznesením najvyššieho súdu č. k. 2Tost/15/2021 z 29. marca 2021, ktorým bol sťažovateľ vzatý do väzby a ktoré považuje za arbitrárne, neodôvodnené a nepreskúmateľné, prijaté na základe nezákonných – procesne nepoužiteľných – dôkazných prostriedkov, nezohľadňujúce pochybenia v postupe orgánov činných v trestnom konaní v rámci prípravného konania, ktoré je zároveň výsledkom konania nerešpektujúceho požiadavku urýchleného rozhodovania o osobnej slobode.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu nedostatočným odôvodnením a arbitrárnosťou napadnutého uznesenia najvyššieho súdu

34. Ústavný súd v prvom rade v súlade so svojou konštantnou judikatúrou pripomína, že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Ústavný súd teda nie je prieskumným súdom a úlohou ústavného súdu nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť

teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

35. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietanú arbitrárnosť a nedostatočnú odôvodnenosť rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorý sa podľa sťažovateľa riadne nevysporiadal so všetkými jeho argumentmi, ústavný súd pri skúmaní tejto otázky vychádzal zo svojho ústavného postavenia, a ako nezávislý orgán ochrany ústavnosti preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z hľadiska jeho ústavnej akceptovateľnosti a zlučiteľnosti jeho účinkov s obsahom sťažovateľom označených práv podľa ústavy, listiny, dohovoru a paktu.

36. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia konštatoval splnenie základnej formálnej podmienky rozhodovania o väzbe sťažovateľa, ktorou bolo vznesenie mu obvinenia uznesením vyšetrovateľa na skutkovom základe, ktorý najvyšší súd v odôvodnení rozhodnutia zopakoval.

37. Následne najvyšší súd skúmal dodržanie všetkých formálno-procesných podmienok zadržania sťažovateľa, ktoré považoval za splnené. Sťažovateľ bol po jeho zadržaní podľa § 86 ods. 1 Trestného poriadku do 48 hodín odovzdaný prvostupňovému súdu, ktorý o vzatí sťažovateľa do väzby rozhodol do 48 hodín od jeho prevzatia a doručenia návrhu prokurátora na takýto postup.

38. Pred skúmaním danosti materiálnej podmienky pre obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa väzbou najvyšší súd predovšetkým uviedol, že pri rozhodovaní o väzbe súdy nerozhodujú o vine, resp. nevine obvineného, ale posudzujú „len“, či v danom štádiu trestného konania zistené skutočnosti dostatočne odôvodňujú podozrenie, že konkrétna osoba je páchatelom skutku, ktorý vykazuje znaky trestného činu. Existencia dôvodného podozrenia predpokladá danosť skutočnosti a informácií, ktorými možno nezávislého a objektívneho pozorovateľa presvedčiť o tom, že dotyčná osoba sa mohla dopustiť trestného činu. Skutočnosti zakladajúce podozrenie však nemusia byť na úrovni dôkazov potrebných k odôvodneniu odsúdenia alebo k podaniu obžaloby. Tento názor najvyšší súd oprel o rozhodnutia EŠLP vo veci Krejčíř proti Českej republike z 26. marca 2009, č. 39298/04 a 8723/05; Labita proti Taliansku zo 6. apríla 2000, č. 26772/95; Erdagöz proti Turecku z 22. októbra 1997. Najvyšší súd zvýraznil, že v rámci rozhodovania o väzbe nie je úlohou súdov s konečnou platnosťou hodnotiť vykonané dôkazy a uzatvárať právnu kvalifikáciu stíhaných skutkov, pretože takéto hodnotenie je vyhradené až rozhodovaniu vo veci samej, ktoré nasleduje po vykonaní celého dokazovania v súlade so zásadou bezprostrednosti a ústnosti po podaní obžaloby, a zároveň pripomenul, že rozhodovanie o väzbe sa odohráva iba v rovine pravdepodobnosti, a nie istoty, čo sa týka dôsledkov, ktoré môžu nastať, ak obvinený nebude držaný vo väzbe. V tejto súvislosti najvyšší súd poukázal na judikatúru ústavného súdu (III. ÚS 211/2018, II. ÚS 67/2013, I. ÚS 162/2016), ktorej ním uvedené úsudky zodpovedajú.

39. Na základe dovtedy zabezpečených dôkazov tak podľa názoru najvyššieho súdu bolo možné dospieť k záveru o tom, že z nich plynúce skutočnosti nasvedčovali, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, tento má nepochybne znaky trestných činov a boli dôvody na podozrenie, že sa ho dopustil aj sťažovateľ. Najvyšší súd poznamenal, že v tomto úplne počiatočnom štádiu trestného konania, keď dokazovanie je ešte len na začiatku, podozreniu o protiprávnom správaní obvineného – sťažovateľa – nasvedčovali dovtedy zhromaždené dôkazy a zistenia.

40. V tomto smere sa najvyšší súd stotožnil s odôvodnením prvostupňového rozhodnutia a v podrobnostiach naň odkázal.

41. Najvyšší súd konštatoval, že skutkové zistenia uvedené v uznesení o vznesení obvinenia mali v aktuálnom štádiu konania dostatočnú oporu v zabezpečených dôkazoch – najmä vo výpovediach svedkov a tiež listinných dôkazoch. Najvyšší súd zrekapituloval zo spisu vyplývajúce skutkové okolnosti prípadu tak, ako ich v tomto trestnom konaní prezentovali predovšetkým sťažovateľ a svedkovia (označovaní aj ako tzv. „kajúcnici“), a za podstatné považoval, že z ich výpovedí vyplývalo dôvodné podozrenie, že „[redacted] bol oslovený [redacted], ten následne oslovil ako [redacted], tak aj [redacted], aby neboli voči [redacted] vykonávané spravodajské úkony zo strany SIS. Z tvrdení oboch svedkov pritom vyplýva, že malo dôjsť k odovzdaniu finančných prostriedkov od [redacted], následne [redacted] a obvinenému“. Najvyšší súd uvedené vyvodil z dovtedy zabezpečených dôkazov, pritom pripomenul potrebu uvedomiť si, že pre vznesenie obvinenia postačuje z vykonaných dôkazov vyplývajúci vyšší stupeň pravdepodobnosti, ktorý však musí byť konkrétne zistenými skutočnosťami dostatočne odôvodnený a dodal, že nie je potrebné, aby trestný čin v tomto štádiu trestného konania bol spoľahlivo preukázaný.

42. Vzhľadom na okolnosť, že tvrdenia svedkov (ktorí sa v podstatných rysoch na nimi uvádzaných skutočnostiach zhodovali a vypovedali rovnako) sťažovateľ jednoznačne odmietol a poukázal na snahu diskreditovať jeho osobu, najvyšší súd dôrazne pripomenul absolútnu nutnosť vykonávať dokazovanie tak, aby bolo možné jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností tieto skutočnosti buď vyvrátiť alebo spoľahlivo preukázať. Vzhľadom na štádium trestného stíhania však najvyšší súd k dôvodnosti obvinenia sťažovateľa uzavrel, že z dôkazov, ktoré boli v tom čase k dispozícii, z detailov, ktoré vyplývajú z výpovedí svedkov, či už týkajúcich sa spoločného stretnutia, priestoru, kde k stretnutiu došlo, k odovzdaniu peňazí v obálke, popisu udalosti zo strany oboch svedkov, dôvodov, ku ktorým sa mal úplatok viazať, ako aj manipulácie s hotovosťou – považoval za nutné konštatovať dôvodnosť vzneseného obvinenia a nezistil legálny dôvod, ktorý by spochybnil v tomto štádiu vznesené obvinenie.

43. Najvyšší súd sa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia pozastavil pri otázke, že obaja svedkovia (usvedčujúci sťažovateľa) patria do kategórie tzv. kajúcnikov, ktorí v danom čase vystupovali a usvedčovali – okrem sťažovateľa – aj mnohých ďalších podozrivých z korupčnej a inej závažnej trestnej činnosti. Poukázal pritom na rozhodovaciu činnosť ESLP, ktorá – slovami najvyššieho súdu – zdôrazňuje v podstate nevyhnutnosť dôsledného – kritického zhodnotenia výpovedí „kajúcnikov“, z hľadiska ich pravdivosti (hodnovernosti) s tým, že ich svedecké výpovede nemôžu byť jediným či rozhodujúcim dôkazom, na ktorých by bola založená dôvodnosť vznesenia obvinenia proti podozrivému podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku, a teda založená jedna z materiálnych väzobných podmienok. Najvyšší súd však k tomu považoval za potrebné uviesť, že v prerokúvanom prípade sú kajúcnikmi svedkovia, ktorí sa sami podieľali na trestnej činnosti, avšak vo vzťahu k ich osobám boli použité osobitné trestnoprocesné inštitúty (napr. dočasné odloženie vznesenia obvinenia, prerušenie trestného stíhania, dohoda o vine a treste), tzv. odklony, ktoré umožňujú nepostihnúť alebo na základe súčasnej osobitnej úpravy trestného zákona miernejšie postihnúť dotknutého páchatel'a, a to aj v súvislosti s jeho výpoveďou proti iným páchatel'om. V tejto súvislosti, ako uvádza najvyšší súd, ESLP vo svojej judikatúre opakuje,

že použitie výpovedí svedkov výmenou za imunitu alebo iné výhody môže spochybníť spravodlivosť konania proti obvinenému a môže spôsobiť zložité problémy v takom rozsahu, že vzhľadom na povahu takýchto vyhlásení sú otvorené manipulácii a môžu byť urobené čisto na účel získania výhod ponúkaných za výmenu alebo osobnej pomsty. Riziko, že môže byť osoba obvinená a súdená na základe neoverených obvinení, ktoré nemusia byť nevyhnutne nestranné, preto nemožno podceňovať. Okrem toho je podľa ESLP veľmi dôležité, aby obvineným v žiadnom štádiu konania nebolo zabránené spochybníť spoľahlivosť svedkov alebo obsah a dôveryhodnosť ich výpovedí. Všetky námietky obvinených majú byť starostlivo preskúmané súdmi, ktoré sú schopné posúdiť hrozby, ktoré predstavujú takéto výpovede svedkov o spravodlivosti procesu (primerane pozri rozsudok ESLP vo veci Habran a Dalem proti Belgicku zo 17. 1. 2017, č. 43000/11 a 49380/11, body 100, 113, 115, s ďalšími odkazmi).

44. Podľa najvyššieho súdu dôvodnosť podozrenia nebola založená na jednej či jedinej výpovedi svedka „kajúcnika“, ale išlo o výpoveď dvoch svedkov osobne zainteresovaných na trestnej činnosti. Zdôraznil však, že týmto výpovediam bude potrebné venovať osobitú obozretnosť a pozornosť s dôrazom na kritickú previerku faktov a skutočností poskytnutých vypovedajúcimi osobami a rovnako bude podľa názoru najvyššieho súdu potrebné venovať náležitú pozornosť dôslednému prevereniu všetkých obhajobných námietok sťažovateľa. Najvyšší súd upozornil, že v ďalšom konaní bude potrebné, aby orgány prípravného konania náležite a zodpovedne zabezpečili dostatočné množstvo zákonných dôkazov a v prípade, že tieto nebudú dostačujúce, aby postupovali v súlade s dôkaznou situáciou a ustanoveniami Trestného poriadku.

45. V ďalšej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd reagoval na námietky sťažovateľa týkajúce sa povinnosti mlčanlivosti vypovedajúcich svedkov. Zdôraznil, že svedkovia vypovedajú o trestnej činnosti a možnom korupčnom správaní, a to aj o svojej účasti. V tejto súvislosti uviedol, že utajovanou skutočnosťou nemôže byť informácia o trestnej činnosti verejných činiteľov. Znovu pritom ale pripomenul, že rozhodovanie o väzbe nie je rozhodovanie o vine a treste a úlohou súdov pri rozhodovaní o väzbe nie je s konečnou platnosťou uzatvárať hodnotenie dôkazov či ich použiteľnosť. Skutočnosti zakladajúce podozrenie, že obvinený (sťažovateľ) sa mal dopustiť stíhanej trestnej činnosti, majú „len“ objektívneho, nezaujatého pozorovateľa presvedčiť o tom, že obvinený mohol trestný čin spáchať.

46. K tomu najvyšší súd dodal, že z obsahu spisu nevyplýval žiaden dôkaz zásadného významu svedčiaci o tom, že by svedkovia boli či už pozitívne alebo negatívne motivovaní konať a vypovedať v neprospech sťažovateľa.

47. V úvode odôvodnenia napadnutého rozhodnutia týkajúceho sa existencie dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku najvyšší súd uviedol, že tzv. kolúzna väzba má zabezpečiť, aby bol riadne zistený skutkový stav, a to bez akéhokoľvek negatívneho vplyvu na svedkov či spoluobvinených. Vziať obvineného do kolúznej väzby možno pri existencii konkrétnych skutočností odôvodňujúcich obavu z marenia objasňovania skutočností dôležitých pre trestné stíhanie. Spôsoby, akými je možné mariť objasňovanie týchto skutočností, sú uvedené len demonštratívne. Tieto konkrétne skutočnosti musia byť dostatočným a rozumným podkladom na opodstatnenie uvedenej obavy. Na druhej strane ich však nemožno interpretovať tak, že ak nebude obvinený vzatý do väzby, bude celkom určite kolúzne pôsobiť. Pri rozhodovaní o väzbe nie je reálne sa domnievať, že môže byť naplnená požiadavka istoty „konkrétnych

skutočností“ opodstatňujúcich väzobné dôvody. V týchto prípadoch nemožno vyčkávať až do okamihu, keď už je isté, že obvinený bude kolúzne konať, pretože by sa už spravidla nepodarilo takému konaniu zabrániť a predísť. Zákon teda nevyžaduje absolútnu istotu o naplnení dôvodov väzby. Uvedené tézy najvyšší súd podporil poukazom na judikatúru ústavného súdu (II. ÚS 348/2016).

48. Ako skutočnosti odôvodňujúce dôvodné podozrenie z prípadného možného kolúzneho postupu sťažovateľa najvyšší súd uviedol konkrétne správanie sa (vyjadrenia a konania) sťažovateľa. Svedok [REDAKOVANÉ] mal opakovane potvrdiť, že sťažovateľ sa po zadržaní [REDAKOVANÉ] vyjadril „.....ty to nikdy nepotvrdíš (prevzatie peňazí) a ja to popriem tiež, takže k ničomu nedošlo“. Podľa najvyššieho súdu ako hrozbu kolúznej aktivity bolo možné vnímať aj vyjadrenie zo strany sťažovateľa na margo [REDAKOVANÉ] s tým, že svedok [REDAKOVANÉ] vypovedal, že „najväčšia blbosť, čo by mohol spraviť, je priznať sa“. Ako obavu z kolúzneho konania umocňuje podľa najvyššieho súdu aj skutočnosť, že sťažovateľ disponoval informáciou, že sa ním zaoberajú orgány činné v trestnom konaní, a iniciatívne zisťoval informácie ku skutočnostiam, ktoré môžu viesť k jeho trestnému stíhaniu. Najvyšší súd poukázal aj na úradný záznam Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z 23. februára 2021, z ktorého vyplýva, že sťažovateľ kontaktoval „[REDAKOVANÉ] s tým, že sa vyjadril, že z rôznych zdrojov sa mu dostalo do uší, že na jeho osobe pracujú policajti z bratislavskej NAKA“. Podľa najvyššieho súdu v danom štádiu trestného konania nebolo možné s istotou vylúčiť, že by sťažovateľ mohol vplývať na svedkov a nabádať ich k tomu, aby v jeho záujme podstatné skutočnosti týkajúce sa jeho obvinenia zmenili. Preto vyhodnotil, že vzhľadom na povahu a závažnosť trestnej činnosti, ako aj jej charakter bola danosť dôvodu kolúznej väzby jednoznačná.

47.1 Napokon sa najvyšší súd stotožnil s rozhodnutím špecializovaného trestného súdu aj vo vzťahu k otázke možnosti nahradenia väzby sťažovateľa miernejšími prostriedkami. Rovnako dospel k názoru, že účel väzby v danom štádiu nebolo možné dosiahnuť alternatívnymi náhradami väzby, a to predovšetkým s poukazom na všetky najvyšším súdom opísané skutočnosti. Nebolo podľa najvyššieho súdu možné opomenúť, že sťažovateľ bol riaditeľom Slovenskej informačnej služby a už z tohto faktu je predpoklad znalosti všetkých zásad konšpirácie a dostupných technických možností, ako to konštatoval sudca pre prípravné konanie. Fakt, že je podozrenie, že sťažovateľ sa mal dopustiť trestnej činnosti ako riaditeľ Slovenskej informačnej služby, len zväzňuje nutnosť obzvlášť citlivého skúmania spoločenskej škodlivosti protiprávneho konania a tým aj posudzovania dôvodov.

49. Skutkové okolnosti a samotný charakter korupčnej trestnej činnosti viedli najvyšší súd k záveru, že ani prípadné nahradenie väzby prevzatím záruky jednotlivcami sa nejaví ako primerané.

50. Podľa názoru najvyššieho súdu žiadny z inštitútov, ktorý by mal nahradiť väzbu sťažovateľa, by v danom štádiu trestného stíhania nebol dostatočne účinným prostriedkom na to, aby mu zabránil v možnom ovplyvňovaní svedkov. Spomínané inštitúty v aktuálnom štádiu konania podľa najvyššieho súdu neboli schopné dostatočným spôsobom aktivity sťažovateľa mimo uzavretého väzobného režimu kontrolovať, keďže nie je spôsobilý zabrániť v prípadnom kontakte s jemu známymi osobami na účel ich prípadného ovplyvnenia.

51. Po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia napadnutého rozhodnutia ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa všetkými pre rozhodnutie o osobnej slobode sťažovateľa relevantnými tak

právnymi, ako aj skutkovými otázkami zaoberal a dostatočne presvedčivým spôsobom na tieto odpovedal.

52. Predovšetkým zisťoval splnenie zákonom požadovaných tak formálnych, ako aj materiálnych podmienok pre uvalenie väzby na sťažovateľa a zistil, že tieto sú splnené. Opierajúc sa o konkrétne dôkazy vyplývajúce z dôkazných prostriedkov zabezpečených v trestnom konaní skonštatoval existenciu dôvodného podozrenia, že skutok, pre ktorý bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie, sa stal, má znaky trestného činu (trestných činov) a že sa ho mal dopustiť sťažovateľ. Za adekvátne ústavný súd považuje aj odôvodnenie najvyššieho súdu týkajúce sa existencie väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, keď obavu z možného kolúzneho konania odôvodnil uvedením konkrétnych skutočností vyplývajúcich zo spisového materiálu. Napokon najvyšší súd zisťoval aj možnosti nahradenia väzby sťažovateľa miernejšími prostriedkami, ale dospel k záveru, že účel väzby v tomto prípade nebolo možné dosiahnuť jej alternatívami.

53. Podľa názoru ústavného súdu rozhodnutie najvyššieho súdu nemožno považovať za arbitrárne alebo neodôvodnené. Práve naopak, výroky rozhodnutia najvyššieho súdu majú jednoznačnú oporu v jeho odôvodnení, ktoré je založené na racionálnej úvahe. V ňom prijaté závery sú logické, bez rozporov a predchádzalo im dôsledné vyhodnotenie skutkových zistení vyplývajúcich z vykonaných dôkazov a následná aplikácia príslušných ustanovení procesnoprávneho predpisu, ktorým sa konanie riadilo, a to bez toho, aby interpretácia a použitie dotknutých trestnoprávnych noriem odporovali ich zneniu, zmyslu a účelu.

54. V súvislosti s kľúčovou námietkou sťažovateľa, že najvyšší súd pri rozhodovaní o jeho osobnej slobode akceptoval procesne nepoužiteľné výsluchy svedkov, ktorí ho zo spáchania stíhanej trestnej činnosti usvedčovali (bez existencie ďalších dôkazov), a to z dôvodu, že títo neboli v predmetnom trestnom konaní zákonným spôsobom zbavení povinnosti zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli v súvislosti s činnosťou Slovenskej informačnej služby a ktoré v záujme fyzických alebo právnických osôb majú zostať utajené (§ 23 zákona o Slovenskej informačnej službe), ústavný súd poznamenáva, že aj táto otázka bola predmetom skúmania najvyššieho súdu, avšak s výsledkom, ktorý nezodpovedal predstave sťažovateľa, čo ale samo osebe neznamená neprípustný zásah do jeho základných práv. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva jednoznačný názor najvyššieho súdu, že utajovanou skutočnosťou (podliehajúcou povinnosti zachovať o nej mlčanlivosť, pozn.) nemôže byť informácia o trestnej činnosti verejných činiteľov a práve svedkovia – „kajúcnici“ o takejto trestnej činnosti a možnom korupčnom správaní a ich účasti na nej vypovedali. Ústavný súd síce stručné, ale jasné a zrozumiteľné odôvodnenie najvyššieho súdu v tejto časti považuje za ústavne udržateľné, a to práve s prihliadnutím na limity, ktoré rozhodovanie o väzbe vzhľadom na jeho podstatu v otázke rozsahu do úvahy prichádzajúceho preskúmavania zákonnosti dôkazov určuje a na ktoré rovnako najvyšší súd poukázal, pokiaľ zdôrazňoval svoje obmedzenia v súvislosti s hodnotením či zisťovaním použiteľnosti dôkazov v danom type konania.

55. Pre úplnosť je vo vzťahu k tejto časti ústavnej sťažnosti potrebné dodať, že podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (nie zákonnosti) a v rámci konania o ústavnej sťažnosti nepodáva výklad zákonov, ale sa zameriava na posúdenie zlučiteľnosti účinkov ich interpretácie a aplikácie všeobecnými súdmi s obsahom základných práv a slobôd (pozri napr. II. ÚS 142/2015, III. ÚS 717/2016). Pri výklade a použití ustanovení zákona je však nevyhnutné

rešpektovať skutočnosť (a práve dodržanie tohto je predmetom skúmania ústavným súdom), že interpretácia zákona nemôže popierať účel a zmysel právnej úpravy a vo svojich dôsledkoch reštriktívne zasahovať do základných práv a slobôd, ktorých rešpektovanie je súčasťou základných princípov právneho štátu. Svoje závery musí všeobecný súd zároveň presvedčivo odôvodniť, čo najvyšší súd v danej veci s ohľadom na dôvody sťažnosti aj urobil. Ústavný súd preto považuje odôvodnenie najvyššieho súdu za ústavne akceptovateľné.

56. Najvyšší súd sa vysporiadal ústavne konformným spôsobom aj s námietkou sťažovateľa o neprípustnosti vznesenia mu obvinenia na základe výpovede kajúcnikov a tým aj následnej nemožnosti rozhodnutia o jeho vzatí do väzby. Ako z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, najvyššiemu súdu je známa judikatúra ESLP v tomto smere, avšak svoj zdanlivý „odklon“ od nej riadne odôvodnil, čo bolo z hľadiska zachovania ochrany základných práv sťažovateľa rozhodujúcim.

57. Pokiaľ ide o tvrdenie sťažovateľa v súvislosti s ne/opodstatnením vzatia jeho osoby do väzby, a to že v podstate jedinými osobami, ktoré boli zainteresované v danej veci, boli on, ďalší obvinený a dvaja svedkovia („kajúcnici“) a po ich vypočutí by došlo k eliminácii dôvodov tzv. kolúznej väzby, je podľa názoru ústavného súdu príliš zjednodušenou schémou. Za svedka v trestnom konaní nemožno považovať iba osobu, ktorá bola priamo účastná pri tej-ktorej udalosti, teda priamo vnímala jej priebeh, ako to naznačuje sťažovateľ. V praxi orgánov činných v trestnom konaní a súdov nie je zriedkavé (skôr ide o pravidlo), že okrem „očitých“ svedkov zisťujú a následne vypočúvajú osoby, ktoré môžu mať alebo majú znalosť o stíhanej trestnej činnosti získanú inak ako priamym vnímaním skutkového deja alebo uvádzajú skutočnosti, ktoré dotvárajú celkový obraz udalosti, a tým napomáhajú zisteniu skutkového stavu v potrebnom rozsahu. Ide o tzv. nepriamych svedkov. Uvedené potom ospravedlňuje aj prípadné nekonkretizovanie svedkov uvedením ich mien v rozhodnutí o väzbe z dôvodu možného kolúzneho konania obvineného vo vzťahu k ich osobám, keďže súdom (resp. orgánom činným v trestnom konaní) zvlášť v počiatočnom štádiu trestného stíhania nemusia byť (a spravidla ani nie sú) známi. Aj napriek tomu, že v odôvodnení napadnutého rozhodnutia takáto úvaha zo strany najvyššieho súdu nie je výslovne rozvedená, nezakladá to dôvod pre vyslovenie porušenia základných práv sťažovateľa označeným rozhodnutím najvyššieho súdu. To, že ani v prípade sťažovateľa nejde len o ním uvádzané štyri osoby, ktorých vypočutie by vylúčilo dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, ale že existujú aj ďalšie osoby, ktorých výpoveď ako svedkov v danej veci je viac ako pravdepodobná, vyplýva aj priamo z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, keď jeden zo svedkov uviedol okolnosť, že sťažovateľ mal niektoré záležitosti týkajúce sa stíhaného skutku komunikovať „s administrátorom odpočúvacieho systému“ Slovenskej informačnej služby, ako aj s podriadenými sťažovateľa, z ktorých jedného aj konkrétne menoval. Rovnako z odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia vyplýva, že sám sťažovateľ uviedol mená svedkov, ktoré by mohli potvrdiť jeho tvrdenia. V počiatočnom štádiu trestného stíhania, keď sa bližšie skutkové okolnosti stíhanej trestnej činnosti ešte len zisťujú (odkrývajú), je preto akceptovateľná istá miera neurčitosti označenia predpokladaných, v budúcnosti zabezpečovaných, dôkazných prostriedkov a vykonávaných dôkazov pri rozhodovaní o vzatí obvineného do väzby a je namieste tolerovať absenciu rigorózneho označenia svedkov, ktorých identita ešte len má byť zistená. V konečnom dôsledku § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku ráta aj s prípadným pôsobením obvineného na znalcov, prípadne iným marením objasňovania skutočností závažných pre trestné stíhanie.

58. Pre rozhodnutie ústavného súdu je však rozhodujúcim, že najvyšší súd (ako už bolo prezentované) v napadnutom uznesení uviedol konkrétne skutočnosti, ktorými prijateľne odôvodnil existenciu dôvodnej obavy, že by sťažovateľ sa mohol dopustiť konania predpokladaného v § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

59. K námietke absencie výroku v napadnutom rozhodnutí najvyššieho súdu, čo sa týka návrhu sťažovateľa na jeho „*monitorovanie elektronickým náramkom ako jedným zo zákonných dôvodov nahradenia väzby*“, ústavný súd poznamenáva, že prípadné rozhodnutie všeobecného súdu o povinnosti osoby podrobiť sa kontrole technickými prostriedkami nie je zákonným prostriedkom nahrádzajúcim väzbu. Týmto sú podľa ustanovení § 80 a § 81 Trestného poriadku prevzaté záruky za ďalšie správanie obvineného záujmovým združením občanov alebo dôveryhodnou osobou; písomný sľub obvineného, že povedie riadny život; dohľad probačného a mediáčného úradníka na osobu obvineného a peňažná záruka. Až rozhodnutím súdu o nahradení väzby niektorým z týchto inštitútov (podľa § 80 alebo 81 Trestného poriadku) na posilnenie účelu, ktorý by sa inak dosiahol väzbou, môže súd rozhodujúci o väzbe zároveň uložiť obvinenému jedno alebo viac primeraných obmedzení alebo povinností (§ 82 ods. 1 Trestného poriadku). A až pri uložení týchto obmedzení alebo povinností môže súd nariadiť kontrolu ich dodržiavania technickými prostriedkami (§ 82 ods. 4 Trestného poriadku). Je evidentné, že rozhodnutie o použití technických prostriedkov ako kontroly dodržiavania uložených primeraných obmedzení alebo povinností je podmienené, a teda prichádza do úvahy, iba ak súd rozhodol o nahradení väzby niektorým z inštitútov uvedených v § 80 a § 81 Trestného poriadku. Pokiaľ väzba nahradená nebola, výrok o nenariadení kontroly dodržiavania primeraných obmedzení a povinností (ktoré logicky neboli ani uložené) technickými prostriedkami stráca akékoľvek opodstatnenie.

60. Rovnako pokiaľ ide o tvrdenie sťažovateľa, že najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí nerozhodol výrokom o návrhu sťažovateľa „*o peňažnej záruke vo výške podľa úvahy súdu prevyšujúcej sumu 60 000 eur*“, zastáva ústavný súd názor, že výrok v znení „*Podľa § 81 ods. 1 Trestného poriadku žiadosť obvineného [černá štvorcová škrabka] o nahradenie väzby peňažnou zárukou zamietá.*“ podporený odôvodnením, že žiadny z inštitútov, ktorý by mal nahradiť väzbu sťažovateľa, by v danom štádiu trestného stíhania nebol dostatočne účinným prostriedkom na to, aby mu zabránil v možnom ovplyvňovaní svedkov, pretože spomínané inštitúty (medzi nimi aj peňažná záruka) nie sú schopné (opäť s prihliadnutím na štádium trestného stíhania) dostatočným spôsobom aktivity sťažovateľa mimo uzavretého väzobného režimu kontrolovať, keďže nie je spôsobilý zabrániť v prípadnom kontakte s jemu známymi osobami na účel ich prípadného ovplyvnenia, je výrokom, ktorý v celom rozsahu obsiahol návrh sťažovateľa na nahradenie väzby zložením peňažnej záruky, a to aj vo výške ponechanej na úvahe súdu.

61. Neopodstatnenou je aj námietka, že špecializovaný trestný súd a ani najvyšší súd v konaní o väzbe nepredvolali a nevypočuli „*rodinných blízkych ako osôb ochotných ponúknuť záruky dôveryhodných osôb*“ za sťažovateľa. Povinnosť súdu oboznámiť takéto osoby s podstatou obvinenia a so skutočnosťami, ktoré odôvodňujú väzbu (§ 80 ods. 2 Trestného poriadku), prichádza do úvahy, iba ak je reálny predpoklad prijatia takejto záruky príslušným orgánom – súdom. V prípade sťažovateľa však konajúce súdy dospeli k nimi riadne odôvodnenému záveru, že prijať záruku dôveryhodných osôb za sťažovateľa neprichádzalo do úvahy.

62. Pokiaľ sťažovateľ najvyššiemu súdu vytýkal, že sa v napadnutom rozhodnutí nezaoberal nesprávnym (nezákonným) postupom vyšetrovateľa v rámci prípravného konania, ale aj konania pred začatím trestného stíhania týkajúceho sa predovšetkým spísania úradného záznamu o skutočnostiach nasvedčujúcich spáchanie trestného činu, ktorý bol podkladom na začatie trestného stíhania „namiesto“ trestného oznámenia; oneskorenosti vznesenia obvinenia sťažovateľovi; rozdielneho prístupu k páchatelom stíhaného trestného činu a pod., podľa názoru ústavného súdu tieto sťažovateľom uvádzané námietky bez akýchkoľvek pochybností presahovali rámec prieskumnej povinnosti najvyššieho súdu v konaní, ktorého predmetom bolo rozhodovanie o osobnej slobode sťažovateľa. Z ustanovení Trestného poriadku (§ 230 ods. 1) jednoznačne vyplýva, ktorý orgán verejnej moci vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní a práve tento orgán, teda prokurátor mal byť v prvom slede adresátom sťažovateľom predstretých námietok. Práve prokurátor je v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku oprávnený nesprávne – nezákonné postupy vyšetrovateľa korigovať. Ústavný súd zastáva názor, že nie je akceptovateľné vyžadovať od súdu rozhodujúceho v rámci prípravného konania o väzbe obvineného, aby v prípravnom konaní preberal právomoc dozor vykonávajúceho prokurátora a detailne skúmal zákonnosť postupu vyšetrovateľa v rámci prípravného konania a konania pred začatím trestného stíhania, pretože nie je zákonom zmocnený, aby v tomto štádiu trestného konania „naprával“ prípadné pochybenia vyšetrovateľa.

63. S prihliadnutím na všetky uvedené skutočnosti a okolnosti trestnej veci sťažovateľa ústavný súd nepovažuje napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu za arbitrárne, nedostatočne odôvodnené a nepreskúmateľné, ale naopak, toto hodnotí ako ústavne konformné.

64. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že v tejto časti je ústavná sťažnosť sťažovateľa zjavne neopodstatnenou a z tohto dôvodu ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietol.

III.2. K namietanému porušeniu práva na urýchlené rozhodnutie o väzbe

65. V súvislosti so základným právom na osobnú slobodu sťažovateľ namieta aj nerešpektovanie požiadavky urýchleného rozhodovania o jeho väzbe konajúcimi všeobecnými súdmi, keď toto konanie podľa jeho slov trvalo celkovo 43 dní, čo považuje za neprimerané.

66. Z judikatúry EŠLP vyplýva, že čl. 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybníť zákonnosť pozbavenia slobody, dáva týmto osobám právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (Rehbock c. Slovinsko, rozhodnutie z 28. 11. 2000, Vodeničarov c. Slovenská republika, rozsudok z 21. 12. 2000, bod 33 – bod 36, m. m. I. ÚS 18/03).

67. Podobne ústavný súd vo svojej judikatúre konštatoval, že v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy je obdobne ako v čl. 5 ods. 4 dohovoru obsiahnuté aj právo na neodkladné a urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby (III. ÚS 126/05, obdobne nález sp. zn. III. ÚS 7/00). Ústavný súd tiež vyslovil, že aj keď sa jednotlivé lehoty z hľadiska požiadavky urýchlenosti rozhodovania o osobnej slobode posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty počítané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti konania (obdobne napr. I. ÚS 156/2012). Požiadavke neodkladnosti, resp. urýchlenosti spravidla nemôže zodpovedať trvanie konania presahujúce na jednom stupni dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 126/05, III. ÚS 216/07, III. ÚS 147/2011).

68. Z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh a zo zistení ústavného súdu vyplýva, že osobná sloboda sťažovateľa bola v danej veci obmedzená 11. marca 2021. Návrh prokurátora na vzatie sťažovateľa do väzby bol špecializovanému trestnému súdu doručený 12. marca 2021. O tomto návrhu špecializovaný trestný súd rozhodol 14. marca 2021 a jeho rozhodnutie bolo sťažovateľovi a obhajkyňi doručené 19. marca 2021 (obhajkyňi bolo uznesenie doručované aj elektronicky a doručené už 18. marca 2021). Písomné odôvodnenia sťažnosti proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o väzbe sťažovateľa boli špecializovanému trestnému súdu doručené 19. marca 2021 cestou obhajkyne a 23. a 24. marca 2021 prostredníctvom ďalšieho medzitým zvoleného obhajcu. Spisový materiál bol 22. marca 2021 špecializovaným trestným súdom predložený najvyššiemu súdu, ktorý o riadnom opravnom prostriedku sťažovateľa rozhodol 29. marca 2021 a 20. apríla 2021 predmetný spis vrátil špecializovanému trestnému súdu, ktorý toho istého dňa doručoval druhostupňové rozhodnutie dotknutým stranám trestného konania. Sťažovateľovi a jeho obhajcom bolo uznesenie najvyššieho súdu doručené 22. apríla 2021.

69. Pred tým, než ústavný súd pristúpil k posúdeniu primeranosti dĺžky rozhodovania o väzbe sťažovateľa, musel stanoviť relevantné obdobie, ktoré bude predmetom jeho prieskumu.

70. V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd v tomto prípade za začiatok konania spadajúceho pod ochranu čl. 5 ods. 4 dohovoru a takisto čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy v súvislosti s požiadavkou urýchlenosti rozhodnutia o zákonnosti pozbavenia osobnej slobody považoval moment podania sťažnosti ako riadneho opravného prostriedku proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu o vzatí sťažovateľa do väzby, ku ktorému došlo ihneď po vyhlásení prvostupňového rozhodnutia ústnou formou do zápisnice o výsluchu obvineného 14. marca 2021. Za koniec skúmaného konania (opäť v súlade s judikatúrou EŠLP) ústavný súd ustálil dátum, keď bolo sťažovateľovi doručené rozhodnutie najvyššieho súdu o jeho sťažnosti, t. j. 22. apríl 2021. Celková doba tohto konania predstavuje 39 dní, pritom podľa judikatúry EŠLP v takom prípade ide o jednostupňové konanie, keďže vo veci prieskumu zbavenia slobody rozhoduje len jedna súdna inštancia – sťažnostný súd.

71. Na prvý pohľad sa doba 39 dní javí (po zohľadnení už spomínanej judikatúry ústavného súdu) ako neprimerane dlhá. Pri posúdení otázky, či bolo vo veci rozhodnuté v primeranom čase, je však

potrebné brať do úvahy konkrétne okolnosti každého prípadu a ústavný súd musí popri požiadavkách ESLP zohľadniť tiež špecifiká národnej úpravy, a to predovšetkým viazanosť petitom ústavnej sťažnosti a ustálenú judikatúru ústavného súdu, v zmysle ktorej je tiež potrebné identifikovať konkrétny orgán, ktorý porušenie základného práva alebo slobody spôsobil (napr. aj pre účely prípadného priznania primeraného finančného zadosťučinenia, s čím je spojená povinnosť porušovateľa toto zadosťučinenie vyplatiť). Inými slovami, aj keď je pre účely posúdenia primeranosti dĺžky konania (resp. otázky, aká doba konania je ešte tolerovateľná) uvedené konanie považované ESLP za jednostupňové, ústavný súd musí ustáliť, ktorému orgánu (súdu) je príchiteľný prípadný postup v rozpore s požiadavkou urýchlenosti konania.

72. Z už uvedeného chronologického prehľadu vyplýva, že doba, po ktorú mohol z hľadiska urýchlenosti ovplyvniť dĺžku trvania konania (v rámci jeho relevantnej fázy) špecializovaný trestný súd, predstavovala osem dní od podania sťažnosti sťažovateľom proti rozhodnutiu o jeho väzbe (14. marca 2021) do predloženia spisu nadriadenému súdu 22. marca 2021. V možnostiach súdu prvého stupňa bolo tiež čo najskôr doručiť dotknutým osobám druhostupňové rozhodnutie, a urobil tak ihneď v ten deň, keď toto rozhodnutie obdržal.

73. Najvyšší súd v rozhodnom období vecou disponoval v zmysle možnosti ovplyvnenia rýchlosti konania o osobnej slobode sťažovateľa celkovo 29 dní, keď po predložení mu veci 22. marca 2021 rozhodol o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu v lehote sedem dní, resp. v súlade s požiadavkou § 192 ods. 3 Trestného poriadku do piatich pracovných dní a následne po uplynutí ďalších 22 dní vrátil (20. apríla 2021) spis špecializovanému trestnému súdu.

74. Je zrejmé, že tak špecializovaný trestný súd (ktorého postup sťažovateľ relevantným ústavnoprávne významným spôsobom ústavnou sťažnosťou nenapadol, keďže vysloviť porušenie označeného základného práva týmto súdom v navrhovanom petite rozhodnutia nežiadal), ako aj najvyšší súd v súvislosti s rozhodovaním o osobnej slobode sťažovateľa postupovali tak, že ustálenou judikatúrou ústavného súdu akceptovanú lehotu jedného mesiaca na jednom stupni neprekročili. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú, preto ju z tohto dôvodu podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

75. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu